

CIDIN

Centre for International Development Issues Nijmegen

Alternatieve spelers op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

Wie zijn ze & wat doen ze?

Radboud Universiteit Nijmegen
Centre for International Development Issues Nijmegen
Sara Kinsbergen, MSc
Dr Lau Schulpen
Prof. Dr Ruerd Ruben
April 2009

Radboud Universiteit Nijmegen

Alternatieve spelers op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

Wie zijn ze & wat doen ze?

Radboud Universiteit Nijmegen
Centre for International Development Issues Nijmegen
Sara Kinsbergen, MSc
Dr Lau Schulpen
Prof. Dr Ruerd Ruben
April 2009

Radboud Universiteit Nijmegen

Introductie

In mei 2008 startte het Centre for International Development Issues Nijmegen (CIDIN)¹ een onderzoek naar alternatieve spelers op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. De eerste twee jaar van het onderzoek worden medegefinancierd door de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO).

In het kader van dit onderzoek werd in de periode december 2008 - januari 2009 een vragenlijst uitgezet. Deze rapportage biedt een eerste zicht op de resultaten uit de vragenlijst. In deze rapportage kunt u onder meer lezen wat voor alternatieve spelers er zijn, welke mensen zich actief inzetten, waar men actief is en wat voor activiteiten men in ontwikkelingslanden en in Nederland opzet.

Het onderzoek:

In Nederland wordt er in regel onderscheid gemaakt tussen drie officiële ontwikkelingshulpkanalen: het bilaterale kanaal (van overheid tot overheid), het multilaterale kanaal (via internationale organisaties zoals de Verenigde Naties) en het civilaterale kanaal (de gevestigde ontwikkelingsorganisaties zoals Oxfam Novib). In de laatste jaren is er sprake van een sterk groeiend vierde kanaal bestaande uit een diverse groep van alternatieve actoren die zich actief inzet op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

Het gaat onder andere om bedrijven, migrantenorganisaties, service clubs, scholen, maatschappelijke organisaties, particuliere initiatieven of individuen.

In de periode 2005-2007 werden in Nederland de eerste wetenschappelijke onderzoeken naar deze alternatieve spelers uitgevoerd (o.a. Brok & Bouzoubaa, 2005, Schulpen, 2007, Kinsbergen, 2007). Dit nieuwe onderzoek wil een breed zicht krijgen op dit vierde kanaal en start daarom met een uitgebreide karakterisering van deze groep.

Respons:

De vragenlijst werd verstuurd naar 6.698 e-mail adressen. Deze adressen werden gevonden op ontwikkelingsgerelateerde internetpagina's of werden aangeleverd door ontwikkelingsorganisaties die alternatieve spelers ondersteunen. Van de 5.805 respondenten bij wie de vragenlijst goed terechtkwam, zijn 2.050 mensen begonnen met het invullen van de vragenlijst. Uiteindelijk startten er 1.833 (33%) respondenten die tot de doelgroep van het onderzoek behoorden waarvan 1.115 (20%) de vragenlijst tot het einde invulden. In de onderstaande tabel wordt de respons weergegeven.

Respons vragenlijst		
	Absoluut	Percentage
Bruto steekproef: Totaal aantal verstuurd vragenlijsten	6.698	
Ongeldige e-mail adressen	893	
Behoort niet tot doelgroep (vb. niet actief)	217	
Netto steekproef	5.569	
Start vragenlijst	1.833	33%
Einde vragenlijst	1.115	20%

¹ Het CIDIN is een onderzoeks- en onderwijsinstituut aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Representativiteit van het onderzoek:

In (wetenschappelijk) onderzoek werkt men vaak met een steekproef van de onderzoekspopulatie. Bijvoorbeeld: een onderzoek naar het stemgedrag van de Nederlandse bevolking (=populatie) gebeurt onder een gedeelte van Nederlandse bevolking (=steekproef). De onderzoeker besteedt dan uitvoerig aandacht aan de representativiteit van de steekproef. Zo zorgt men er bijvoorbeeld voor dat het percentage vrouwen dat is opgenomen in de steekproef overeenkomt met het percentage vrouwen in de Nederlandse bevolking.

De moeilijkheid bij het onderzoek naar alternatieve spelers op het gebied van ontwikkelings samenwerking, is het ontbreken aan zicht op de populatie. We kennen de gehele populatie niet met als gevolg dat we ook niet weten hoe de populatie exact in elkaar steekt. Zo weten we bijvoorbeeld niet precies hoeveel van deze alternatieve actoren als migrantenorganisatie aangeduid kunnen worden. Het is dus onmogelijk om een waterdichte uitspraak te doen over de representativiteit van de steekproef van de alternatieve actoren die deelnamen aan dit onderzoek.

1. Wie

Achtergrond

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 54 jaar. Bijna 60% van de respondenten is man. Voor respondenten die in een groep actief zijn, geldt gemiddeld genomen dat de helft van deze groep uit vrouwen bestaat.

Meer dan 70% van de respondenten geeft aan een HBO opleiding of een wetenschappelijke studie te hebben afgerond. Bijna 50% van de respondenten rekent zichzelf tot een kerk- of geloofsgemeenschap. Een grote meerderheid van 96% is christen. 42% daarvan behoort tot de katholieke Kerk. 33% zegt deel uit te maken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN).

Inzet

88% van de respondenten zet zich vrijwillig in op het gebied van ontwikkelings-samenwerking, een kleine 8% heeft een betaalde baan binnen deze sector. Slechts 4% heeft zowel een vrijwilligers- als een betaalde functie op dit terrein. 61% van deze mensen was eerst actief als vrijwilliger en kreeg daarna pas een betaalde functie.

De vrijwilligers besteden gemiddeld 37 uur per maand aan hun werk op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, mensen die zowel als vrijwilliger als beroepsmatig actief zijn gemiddeld 90 uur. Dit gemiddeld aantal uren per maand loopt op tot 105 uur voor mensen die enkel een betaalde baan hebben op het gebied van ontwikkelings-samenwerking.

Aanleiding

25% is zich actief gaan inzetten voor ontwikkelingssamenwerking na een bezoek aan een ontwikkelingsland. Voor 22% was het verzoek van een bekende de reden om actief te worden. 17% van de respondenten werd actief in hetzelfde jaar dat men voor het eerst een ontwikkelingsland bezocht. 62% werd actief in de jaren volgend op een eerste bezoek aan een ontwikkelingsland. Gemiddeld geldt dat er 6 jaar zit tussen een eerste bezoek aan een ontwikkelingsland en de beslissing om zich actief in te gaan zetten. Meer dan 45% van de mensen die na een reis actief werden, gaat activiteiten ondersteunen in het land dat men als eerste bezocht.

Organisatie

90% onderneemt de activiteiten op het gebied van ontwikkelingssamenwerking samen met een groep mensen, een minderheid van 10% zegt dit alleen te doen. Meer dan 85% van de groepen waarin de respondenten actief zijn, hebben ontwikkelingssamenwerking als hoofddoel. De overige respondenten zijn voornamelijk actief in service clubs, religieuze instituties, maatschappelijke organisaties (vb. zorginstelling) en onderwijsinstellingen. Deze groepen, organisaties, bedrijven en scholen houden zich dus naast hun hoofdactiviteit (vb. het verzorgen van onderwijs) bezig met ontwikkelings-samenwerking. Meer dan de helft van de organisaties werd actief na 2000, met een piek in 2006.

2. Financiën

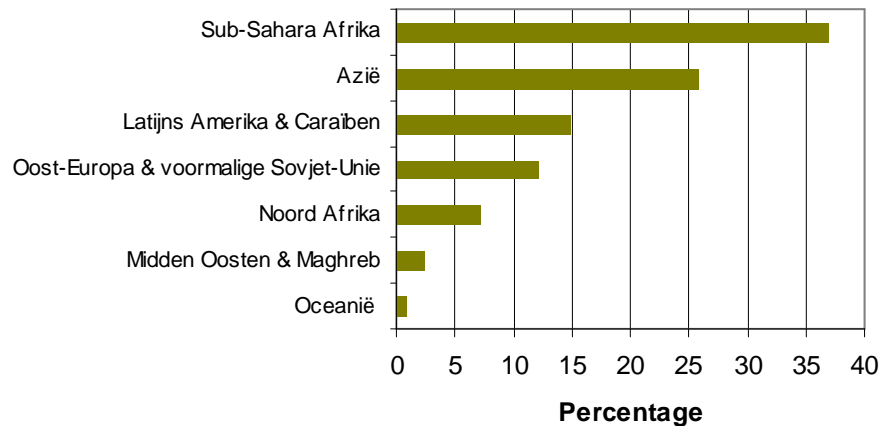
In 2007 beschikte de helft van de alternatieve actoren over een budget kleiner of gelijk aan € 20.000,-. Drie vierde van de respondenten beschikte over een budget kleiner of gelijk aan € 50.000,-. Een kleine 10% beschikte in 2007 over een budget van € 150.000,- of meer.

Voor 40% van de respondenten geldt dat particuliere donateurs de belangrijkste financiële bijdrage leveren. 24% haalt het grootste gedeelte van haar budget bij zogenaamde medefinanciers: Wilde Ganzen, NCDO, Oxfam Novib, Impulsis, Cordaid en Hivos. Anderen zijn voor hun budgetten in de eerste plaats afhankelijk van religieuze instituties en bedrijven.

3. Regio & Landen

De meeste alternatieve actoren zijn actief in landen in Sub-Sahara Afrika (36%). 25% van de respondenten zegt activiteiten te ondersteunen in Aziatische landen en 15% richt zich met haar activiteiten op Latijns-Amerika. Populaire landen zijn Kenia, India, Ghana, Roemenië en Indonesië. Maar ook in Zuid Afrika, Oeganda, Gambia en Nepal zijn relatief veel mensen actief. 71% van de respondenten zegt actief te zijn in één land, 10% is actief in meer dan 10 landen.

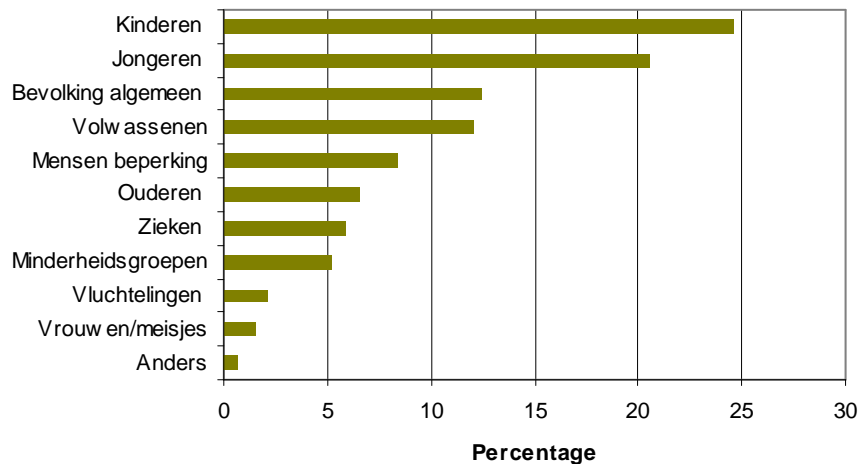
Verdeling over Regio's

4. Doelgroep, thema & investeringen

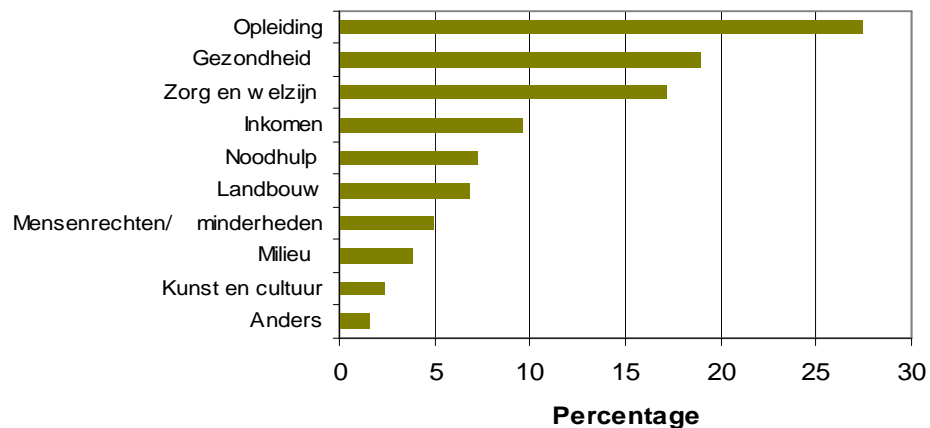
Waar investeren alternatieve actoren in? De cijfers laten zien dat één doelgroep speciaal de aandacht krijgt: 45% van de respondenten zegt te investeren in kinderen en jongeren. 12.5% zegt geen specifieke focusgroep te hebben.

Welke doelgroep staat centraal?

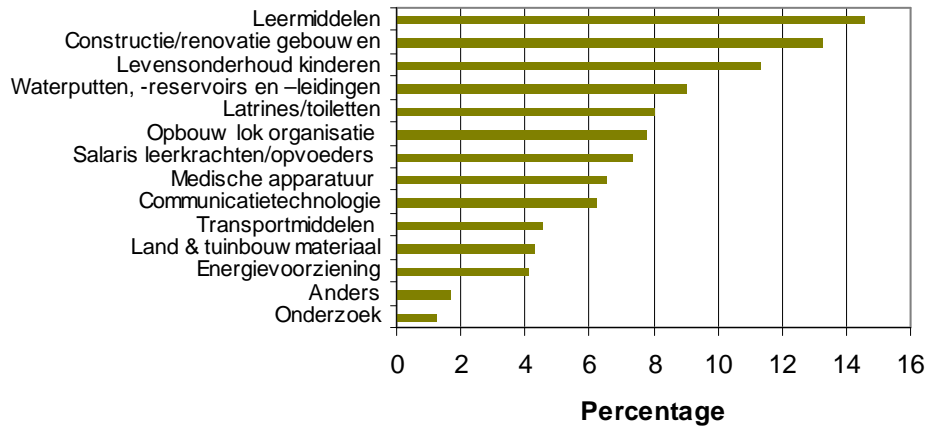
Meer dan 25% van de respondenten zegt aandacht te besteden aan het thema onderwijs. Daarnaast zijn gezondheidszorg (19%) en zorg & welzijn (17%) belangrijke thema's waar projecten voor worden ontwikkeld.

Op welke thema's richt men zich?

Er wordt voornamelijk geïnvesteerd in de aankoop van leermiddelen (15%), daarnaast gaat een groot deel van het geld naar de renovatie en/of bouw van gebouwen. Op een derde plaats staan de investeringen gericht op het levensonderhoud van kinderen. Naast deze concrete investeringen, geeft bijna 8% aan te investeren in de opbouw of versterking van een lokale organisatie waar men mee samenwerkt.

Type investeringen

5. Activiteiten in Nederland

Ook in Nederland zijn de alternatieve actoren actief. 32% organiseert regelmatig een fondsenwervende activiteit, 11% geeft een nieuwsbrief uit over haar activiteiten en meer dan 30% informeert de Nederlandse bevolking over haar werk in ontwikkelingslanden tijdens voorlichtingsbijeenkomsten, gastlessen of debatavonden.

Meer dan 25% organiseert deze activiteiten in de eerste plaats om geld op te halen voor haar werk in ontwikkelingslanden. 18% hoopt via deze weg dat meer mensen zich gaan interesseren voor de activiteiten die men opzet in ontwikkelingslanden. Het versterken van de solidariteit met mensen in ontwikkelingslanden is voor 16% de reden om in Nederland activiteiten op te zetten. Iets meer dan de helft van de respondenten verwacht met deze activiteiten voornamelijk mensen te bereiken die al betrokken waren bij ontwikkelingssamenwerking. 35% denkt mensen te bereiken die daar voorheen nog niet bij betrokken waren.